2021 m. rugsėjo 16 d., ketvirtadienis

P9_TA(2021)0395

Žiniasklaidos laisvė ir toliau prastėjanti teisės viršenybės padėtis Lenkijoje

2021 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl žiniasklaidos laisvės ir toliau blogėjančios teisinės valstybės padėties Lenkijoje (2021/2880(RSP))

(2022/C 117/16)

Europos Parlamentas,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (toliau – Chartija),

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES Sutartis) 2 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 49 straipsnį,

— atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių konvenciją ir susijusią Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką,

— atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,

— atsižvelgdamas į Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (Teisingumo Teismas) ir Europos Žmogaus Teisių Teismo praktiką,

— atsižvelgdamas į 2017 m. gruodžio 20 d. Komisijos pagrįstą pasiūlymą dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo, paskelbtą laikantis ES sutarties 7 straipsnio 1 dalies (COM(2017)0835),

— atsižvelgdamas į 2018 m. lapkričio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2018/1808, kuria, atsižvelgiant į kintančias rinkos realijas, iš dalies keičiama Direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyva) ([1]),

— atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES, Euratomas) 2020/2092 dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo ([2]) (Teisinės valstybės sąlygų reglamentas),

— atsižvelgdamas į 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė ([3]),

— atsižvelgdamas į savo 2019 m. gruodžio 18 d. rezoliuciją dėl LGBTI asmenų viešo diskriminavimo ir prieš juos nukreiptos neapykantos retorikos, įskaitant zonas be LGBTI asmenų ([4]),

— atsižvelgdamas į savo 2021 m. kovo 11 d. rezoliuciją dėl ES paskelbimo LGBTIQ asmenų laisvės erdve ([5]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. sausio 16 d. savo rezoliuciją dėl pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį vykstančių klausymų dėl Lenkijos ir Vengrijos ([6]),

([1]) OL L 303, 2018 11 28, p. 69.
([2]) OL L 433 I, 2020 12 22, p. 1.
([3]) OL L 57, 2021 2 18, p. 17.
([4]) OL C 255, 2021 6 29, p. 7.
([5]) Priimti tekstai, P9_TA(2021)0089.
([6]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0014.

2021 m. rugsėjo 16 d., ketvirtadienis

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. spalio 7 d. rezoliuciją dėl ES demokratijos, teisinės valstybės ir pagrindinių teisių mechanizmo sukūrimo ([7]),

— atsižvelgdamas į savo 2020 m. rugsėjo 17 d. rezoliuciją dėl pasiūlymo dėl Tarybos sprendimo dėl aiškaus pavojaus, kad Lenkijos Respublika gali šiurkščiai pažeisti teisinės valstybės principą, nustatymo ([8]),

— atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 24 d. rezoliuciją dėl Komisijos 2020 m. teisinės valstybės principo taikymo ataskaitos ([9]),

— atsižvelgdamas į 2021 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl bendro Sąjungos biudžeto apsaugos sąlygų režimo taikymo gairių parengimo ([10]),

— atsižvelgdamas į 2020 m. rugsėjo 30 d. Komisijos komunikatą „2020 m. Teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2020)0580),

— atsižvelgdamas į 2021 m. liepos 20 d. Komisijos komunikatą „2021 m. Teisinės valstybės principo taikymo ataskaita. Teisinės valstybės padėtis Europos Sąjungoje“ (COM(2021)0700),

— atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 8 d. Europos Tarybos žmogaus teisių komisaro raštą Lenkijos ministrui pirmininkui dėl dviejų įstatymų dėl žiniasklaidos sektoriaus Lenkijoje projektų ([11]),

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 132 straipsnio 2 dalį,

A. kadangi ES sutarties 2 straipsnyje nurodyta, kad Sąjunga yra grindžiama šiomis vertybėmis: pagarba žmogaus orumui, laisve, demokratija, lygybe, teisine valstybe ir pagarba žmogaus teisėms, įskaitant mažumoms priklausančių asmenų teises;

B. kadangi pagal Chartijos 47 straipsnį įgyvendinant pagrindinę teisę į veiksmingą teisinę gynybą būtina užtikrinti galimybę kreiptis į nepriklausomą teismą; kadangi politinė įtaka, daroma teisminėms institucijoms, arba jų kontrolė ir panašios kliūtys užtikrinant atskirų teisėjų nepriklausomumą dažnai lėmė tai, kad teisminės institucijos negalėjo atlikti savo nepriklausomo tikrintojo vaidmens nustatant, ar vykdomosios ir įstatymų leidžiamosios valdžios vyriausybinės institucijos savavališkai naudojasi valdžia;

C. kadangi žiniasklaidos laisvė yra vienas iš veikiančios demokratijos ir teisinės valstybės ramsčių ir garantijų; kadangi žiniasklaidos laisvė, pliuralizmas bei nepriklausomumas ir žurnalistų saugumas yra pagrindiniai teisės į saviraiškos laisvę ir gauti informacijos elementai ir yra labai svarbūs ES ir jos valstybių narių demokratiniam veikimui; kadangi valdžios institucijos turi priimti teisinę ir reguliavimo sistemą, kuri skatintų laisvos, nepriklausomos ir pliuralistinės žiniasklaidos plėtrą;

D. kadangi Lenkija kartu su keliomis kitomis valstybėmis narėmis dar neįgyvendino visų Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos (Direktyva (ES) 2018/1808) reikalavimų, visų pirma, susijusių su nacionalinio žiniasklaidos rinkos reguliatoriaus nepriklausomumu;

E. kadangi Europos Tarybos Europos audiovizualinė observatorija 2019 m. padarė išvadą, kad Lenkijos žiniasklaidos reguliavimo institucijų nepriklausomumas kelia susirūpinimą dėl skyrimo procedūrų įgyvendinimo ir Nacionalinės radijo ir televizijos tarybos (KRRiT) atskaitomybės; kadangi ji taip pat padarė išvadą, kad Nacionalinės žiniasklaidos taryba (RMN) „neturėjo pakankamų apsaugos priemonių funkciniam nepriklausomumui nuo politinių partijų ir vyriausybės užtikrinti“ ([12]);

([7]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0251.
([8]) Priimti tekstai, P9_TA(2020)0225.
([9]) Priimti tekstai, P9_TA(2021)0313.
([10]) Priimti tekstai, P9_TA(2021)0348.
([11]) Nuoroda: CommHR/DM/sf 007-2021.
([12]) M. Cappello (leid.), „Žiniasklaidos reguliavimo institucijų nepriklausomumas Europoje“, IRIS Special, Europos audiovizualinė observatorija, Strasbūras, 2019 m.

F. kadangi 2021 m. buvo pasiūlytas projektas, kurio tikslas – nustatyti reklamos mokestį, ir vėliau jis buvo atsiimtas dėl smarkiai kritikuojamo jo neigiamo poveikio žiniasklaidos laisvei ir žiniasklaidos pliuralizmui; kadangi 2021 m. vasario 10 d. maždaug 45 privačios žiniasklaidos priemonės Lenkijoje sustabdė informavimo veiklą ir 24 valandas demonstravo juodą pirmą puslapį su šūkiais protestuodamos prieš pasiūlytą žiniasklaidos reklamos mokestį ir maždaug 40 transliuotojų parašė atvirą laišką Lenkijos valdžios institucijoms, kad dėl naujojo mokesčio susilpnėtų ir galbūt būtų priverstos užsidaryti kai kurios Lenkijoje veikiančios žiniasklaidos priemonės, o jų auditorijų pasirinkimas būtų apribotas;

G. kadangi 2021 m. rugpjūčio 11 d. Lenkijos Seimas balsavo už įstatymo projektą, kuriuo siūloma leisti turėti transliuotojo licenciją tik įmonėms, kurių dauguma akcijų priklauso subjektams iš Europos ekonominės erdvės; kadangi 2021 m. rugsėjo 9 d. Lenkijos Senatas šio įstatymo projekto nepriėmė, nors tai nereiškia, kad teisėkūros procesas yra užbaigtas, nes Lenkijos Seimas gali panaikinti šį sprendimą;

H. kadangi šis įstatymo projektas būtų tiesiogiai taikytinas nepriklausomai žiniasklaidos priemonei TVN24, priklausančiai JAV įsisteigusiai „Discovery Group“; kadangi Lenkijoje dar nepriimtas sprendimas dėl TVN24 licencijos pratęsimo nepaisant to, kad transliuotojas paprašė ją pratęsti 2020 m. vasario mėn.; kadangi Lenkijos nacionalinis žiniasklaidos reguliatorius (KRRiT) turėtų paskelbti sprendimą dėl naujos transliuotojo licencijos iki šios licencijos galiojimo pabaigos, t. y. iki 2021 m. rugsėjo 26 d.;

I. kadangi, atsižvelgdama į KRRiT neveikimą, „Discovery Group“ pateikė prašymą Nyderlandų valdžios institucijoms išduoti TVN24 kanalui transliuotojo licenciją ir ją gavo;

J. kadangi 2021 m. pagal „Žurnalistų be sienų“ pasaulio spaudos laisvės indeksą Lenkija užima 64-ąją vietą ir tai yra žemiausia jos kada nors užimta vieta (2015 m. ji užėmė 18-ąją vietą);

K. kadangi 2021 m. gegužės 7 d. Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad valdžios institucijų veiksmai skiriant vieną iš teisėjų, kuris buvo Konstitucinio Teismo kolegijos narys nagrinėjant ieškovo įmonės bylą, reiškia, jog bylą nagrinėjusi kolegija nebuvo „pagal įstatymą įsteigtas teismas“ ir kad ieškovo „teisė į teisingą bylos nagrinėjimą“ buvo pažeista ([13]);

L. kadangi 2021 m. kovo 2 d. ESTT nusprendė, kad iš eilės daromais Nacionalinės teismų tarybos įstatymo pakeitimais, dėl kurių buvo panaikinta veiksminga Tarybos sprendimų teikti pirmininkui pasiūlymus dėl kandidatų į Aukščiausiojo Teismo teisėjų postus skyrimo teisminė peržiūra, tikriausiai pažeidžiama ES teisė ([14]);

M. kadangi 2021 m. kovo 29 d. Lenkijos ministras pirmininkas pateikė plačiai ginčijamam ir neteisėtam „Konstituciniam Teismui“ prašymą išnagrinėti, ar su ES teisės viršenybe ir veiksmingai teismine apsauga susijusios ES sutarties nuostatos yra suderinamos su Lenkijos Konstitucija ([15]);

N. kadangi 2021 m. liepos 14 d. nutartimi ESTT patvirtino laikinąsias priemones, kurias Komisija prašė pritaikyti pagal SESV 279 straipsnį ir kurios yra susijusios su Lenkijos Aukščiausiojo Teismo Drausmės kolegijos veikimu ir tolesnių Lenkijos įstatymų nuostatų, darančių poveikį teismų nepriklausomumui, galiojimo sustabdymu ([16]);

O. kadangi 2021 m. liepos 14 d. neteisėtas Lenkijos „Konstitucinis Teismas“ nusprendė, kad ESTT nustatytos laikinosios apsaugos priemonės dėl Lenkijos teismų struktūros nėra suderinamos su Lenkijos Konstitucija ([17]);

P. kadangi 2021 m. liepos 15 d. ESTT priėmė sprendimą byloje C–791/19 ([18]) ir nusprendė, kad Lenkijos teisėjams skirtas drausmės režimas nėra suderinamas su ES teise;

([13]) 2021 m. gegužės 7 d. Sprendimas *Xero Flor w Polsce sp. z o.o.* prieš *Lenkiją*.
([14]) 2021 m. kovo 2 d. Teisingumo Teismo sprendimas *A.B. ir kt.*, C–824/18, ECLI:EU:C:2021:153.
([15]) Prašymas nagrinėjamoje byloje K 3/21; numatoma, kad neteisėtas „Konstitucinis Teismas“ priims sprendimą 2021 m. rugsėjo 22 d.
([16]) 2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo nutartis *Komisija* prieš *Lenkiją*, C–204/21 R, ECLI:EU:C:2021:593.
([17]) 2021 m. liepos 14 d. Konstitucinio Teismo sprendimas, byla P 7/20.
([18]) 2021 m. liepos 15 d. Teisingumo Teismo (Didžioji kolegija) sprendimas *Europos Komisija* prieš *Lenkijos Respubliką*, C–791/19, ECLI:EU:C:2021:596.

2021 m. rugsėjo 16 d., ketvirtadienis

Q. kadangi 2021 m. liepos 20 d. Komisija išsiuntė Lenkijai raštą dėl visų priemonių, kurių imtasi ar numatoma imtis, kad Teisingumo Teismo sprendimas būtų visapusiškai įvykdytas, ir visų priemonių, kurios yra būtinos, kad sprendimas būtų visapusiškai įvykdytas; kadangi Lenkijos valdžios institucijos atsakė Komisijai 2021 m. rugpjūčio 16 d.;

R. kadangi 2021 m. liepos 22 d. Europos Žmogaus Teisių Teismas nusprendė, kad Aukščiausiojo Teismo Drausmės kolegija nėra „nepriklausomas ir nešališkas pagal įstatymą įsteigtas teismas“ ir neatitinka Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio 1 dalimi garantuojamos „teisės į pagal įstatymą įsteigtą teismą“ standarto ([19]);

S. kadangi 2021 m. rugsėjo 7 d. Komisija nusprendė išsiųsti Lenkijai oficialų pranešimą pagal SESV 260 straipsnio 2 dalį, nes ji nesiėmė būtinų priemonių, kad būtų visapusiškai įvykdytas 2021 m. liepos 15 d. ESTT sprendimas, kuriuo konstatuota, kad Lenkijos įstatymas dėl teisėjams skirto drausmės režimo nėra suderinamas su ES teise;

T. kadangi 2021 m. rugsėjo 7 d. Komisija paprašė, kad ESTT skirtų Lenkijai finansines nuobaudas, kad būtų užtikrintas 2021 m. liepos 14 d. Teisingumo Teismo nutarties dėl laikinųjų priemonių, susijusių su Lenkijos Aukščiausiojo Teismo Drausmės kolegijos veikimu ir tolesnių Lenkijos įstatymų nuostatų, darančių poveikį teismų nepriklausomumui, galiojimo sustabdymu, laikymasis;

U. kadangi 2021 m. birželio mėn. Lenkijos teisingumo ministro pavaduotojas paskelbė, kad valdančioji koalicija šiuo metu rengia įstatymo projektą, kuriuo siekiama uždrausti „LGBT propagandą“;

V. kadangi 2021 m. liepos 14 d. Komisija nusprendė dėl Vengrijos ir Lenkijos pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras, susijusias su lygybe ir pagrindinių teisių apsauga, visų pirma, reaguodama į „zonų be LGBT ideologijos“ paskelbimą; kadangi 2021 m. rugsėjo mėn. rašte ([20]) Komisijos tarnybos konstatavo, kad nediskriminavimo principas įgyvendinant Europos struktūrinius ir investicijų fondus nebuvo užtikrintas, ir todėl nusprendė kol kas neatlikti iniciatyvos „REACT-EU“ pakeitimų, susijusių su penkių Lenkijos vietos valdžios institucijų regioninėmis veiksmų programomis;

W. kadangi 2021 m. rugpjūčio mėn. greitojoje „Eurobarometro“ apklausoje didžioji dauguma respondentų sutiko, kad ES turėtų teikti lėšas valstybėms narėms tik su sąlyga, kad jų vyriausybės įgyvendina teisinės valstybės ir demokratijos principus; kadangi Lenkijoje šis skaičius taip pat buvo labai didelis (72 %) ([21]);

Žiniasklaidos laisvė

1. primena, kad savo ankstesnėse rezoliucijose Europos Parlamentas išreiškė susirūpinimą dėl anksčiau priimtų ir naujai siūlomų Lenkijos žiniasklaidos įstatymo pakeitimų, dėl kurių viešasis transliuotojas taptų vyriausybę remiančiu transliuotoju; primena, kad Lenkijos Konstitucijos 54 straipsnyje garantuojama saviraiškos laisvė ir draudžiama cenzūra;

2. kuo griežčiau kritikuoja Seimo priimtą vadinamąjį įstatymo projektą „Lex TVN“; mano, kad tai bandymas nutildyti kritišką turinį ir tiesioginis išpuolis prieš žiniasklaidos pliuralizmą ir kad tai taip pat pažeidžia pagrindines teises pagal Chartiją ir Sutartis, ES vidaus rinkos teisės aktus ir tarptautinę žmogaus teisių ir prekybos teisę, kaip antai Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą; primygtinai ragina Seimą atsižvelgti į Senate vykusius svarstymus ir į tai, kad vėliau jis atmetė įstatymo projektą;

3. yra labai susirūpinęs dėl toliau blogėjančios žiniasklaidos laisvės padėties Lenkijoje ir įvairių valdančiosios koalicijos įgyvendinamų reformų, kuriomis siekiama sumažinti įvairovę ir nutildyti kritiškus balsus žiniasklaidoje; yra labai susirūpinęs dėl patvirtinimo, kad „Polska Press Group“ įsigijo valstybės kontroliuojama naftos bendrovė „PKN Orlen“ dar prieš paaiškėjant Lenkijos ombudsmeno nagrinėjamo skundo dėl Konkurencijos tarnybos baigčiai; yra labai susirūpinęs dėl

([19]) 2021 m. liepos 22 d. Europos Žmogaus Teisių Teismo sprendimas *Reczkowicz* prieš *Lenkiją* (ieškinys Nr. 43447/19).
([20]) Ares(2021)5444303 – 03/09/2021.
([21]) Greitoji „Eurobarometro“ apklausa „Europos Sąjungos padėtis“, IPSOS, 2021 m.

redakcinių pakeitimų, kuriuos „Polska Press Group“ atliko „PKN Orlen“ vadovybė, nepaisant to, kad nagrinėjamas skundas, dėl kurio laikinai sustabdyta „PKN Orlen“ teisė naudotis savo kaip suinteresuotojo subjekto teisėmis; griežtai smerkia „PKN Orlen“ pareigūnų pareiškimus, kad teismo nutartis nėra svarbi ([22]);

4. yra labai susirūpinęs dėl blogėjančios padėties Lenkijos viešojoje žiniasklaidoje ir jos negalėjimo vykdyti savo viešąją misiją, kuriai būdingas pliuralizmas, nešališkumas, subalansuotumas bei nepriklausomumas ir kuri yra teisinė prievolė pagal 1992 m. Radijo ir televizijos įstatymo 21 straipsnio 1 dalį;

5. griežtai smerkia viešojoje žiniasklaidoje nuolat rengiamas šmeižto kampanijas prieš teisėjus, žurnalistus ir politikus, kritikuojančius dabartinę vyriausybę, įskaitant SLAPP ieškinius (strateginiai ieškiniai dėl visuomenės dalyvavimo), kuriuos pareiškia valstybinės agentūros, vyriausybės pareigūnai, valstybės valdomos įmonės ar asmenys, glaudžiai susiję su vyriausybės koalicija; ragina Lenkijos valdžios institucijas bendradarbiaujant su žurnalistų organizacijomis stebėti išpuolius prieš žurnalistus bei ieškinius, kuriais siekiama nutildyti arba įbauginti nepriklausomą žiniasklaidą, apie juos pranešti ir užtikrinti galimybę naudotis tinkamomis teisių gynimo priemonėmis;

6. mano, kad siekiant padėti panaikinti tokį piktnaudžiavimą labai reikalingos privalomos ES masto taisyklės, pagal kurias ES būtų užtikrinama patikima ir nuosekli nepriklausomos žiniasklaidos ir žurnalistų apsauga nuo nepagrįstų ieškinių, kuriais siekiama juos nutildyti arba įbauginti, ir pabrėžia, kad Europos Parlamentas šiuo metu savo iniciatyva rengia pranešimą dėl SLAPP;

7. palankiai vertina naują Komisijos iniciatyvą paskelbti rekomendaciją dėl žurnalistų saugumo užtikrinimo Europos Sąjungoje; ragina Komisiją nedelsiant pasiūlyti Žiniasklaidos laisvės aktą ([23]);

8. ragina Komisiją užtikrinti tinkamą Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos įgyvendinimą, visų pirma turint omenyje žiniasklaidos reguliatorių nepriklausomumą, žiniasklaidos nuosavybės skaidrumą ir gebėjimą naudotis žiniasklaidos priemonėmis; ragina Komisiją veiksmingai naudoti pažeidimo nagrinėjimo procedūras atvejais, kai valstybės narės įgyvendina šias nuostatas neteisingai arba nevisapusiškai;

9. dar kartą ragina Lenkijos valdžios institucijas visapusiškai įgyvendinti 2016 m. balandžio 13 d. Europos Tarybos rekomendaciją dėl žurnalistikos apsaugos ir žurnalistų bei kitų žiniasklaidos veiklos vykdytojų saugumo ([24]);

10. išreiškia visapusišką paramą taikiems protestams prieš Lenkijos vyriausybės vykdomas reformas, kenkiančias žiniasklaidos laisvei Lenkijoje;

ES teisės viršenybė ir teismų bei kitų institucijų nepriklausomumas

11. palankiai vertina naujausias Komisijos iniciatyvas dėl teismų nepriklausomumo; tačiau mano, kad spartesni veiksmai, kurių Europos Parlamentas ne kartą ragino imtis, būtų padėję išvengti nuolatinės teismų nepriklausomumo erozijos Lenkijoje; dar kartą ragina Komisiją pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūras, susijusias su teisės aktu dėl neteisėto „Konstitucinio Teismo“ ir jo neteisėtos sudėties, Aukščiausiojo Teismo specialiosios kolegijos ir Nacionalinės teismų tarybos;

12. yra labai susirūpinęs dėl to, kad Lenkijos valdžios institucijos neseniai tyčia ir sistemingai pažeidė su teisine valstybe susijusius ESTT sprendimus ir nutartis; ragina Lenkijos valdžios institucijas laikytis įvairių ESTT ir Europos Žmogaus Teisių Teismo nutarčių dėl neteisėto „Konstitucinio Teismo“ sudėties bei organizavimo ir Aukščiausiojo Teismo Drausmės kolegijos, kad būtų laikomasi teismų nepriklausomumo standartų, kurių Lenkija yra įsipareigojusi laikytis;

([22]) *Lenkija. Prasideda redaktorių šalinimas nepaisant „Polska Press“ įsigijimą sustabdančio teismo sprendimo*, Tarptautinis spaudos institutas, 2021 m. balandžio 30 d.

([23]) *Už Europos žiniasklaidos laisvės aktą,* kalba Europos Parlamento Švietimo ir kultūros komitete, 2021 m. balandžio 19 d.

([24]) Ministrų komiteto rekomendacija CM/Rec(2016)4 valstybėms narėms dėl žurnalistikos apsaugos ir žurnalistų ir kitų žiniasklaidos veikėjų apsaugos.

2021 m. rugsėjo 16 d., ketvirtadienis

13. dar kartą smerkia praktiką persekioti Lenkijos vyriausybę kritikuojančius teisėjus ir prie jų priekabiauti; ragina dabartinės sudėties Drausmės kolegiją nutraukti visą savo veiklą ir visų bylų nagrinėjimą, įskaitant teisines bylas, ir grąžinti į sprendimus priimančių teisėjų postus visus šios kolegijos nušalintus teisėjus, įskaitant teisėjus, kuriems ir toliau draudžiama priimti sprendimus, nepaisant to, kad teismas panaikino jų apskųstus kolegijos sprendimus dėl jų nušalinimo, nes teismų pirmininkai, kuriuose tokie teisėjai dirba, vėliau nuolat nepaiso galutinių apeliacinių sprendimų;

14. ragina atskirti generalinę prokuratūrą ir teisingumo ministro kabinetą, kaip rekomenduoja Venecijos komisija ([25]); atkreipia dėmesį į ESTT generalinio advokato išvadą nagrinėjamoje byloje ir prašo Komisijos aktyviau pradėti pažeidimo nagrinėjimo procedūrą, susijusią su prokuratūros nepriklausomumu;

15. dar kartą pabrėžia esminį ES teisės viršenybės kaip kertinio ES teisės principo pobūdį pagal suformuotą ESTT jurisprudenciją; primena, kad visos valstybės narės sutiko prie Lisabonos sutarties pridėti deklaraciją dėl viršenybės; primena, kad šio principo taikymas yra privalomas visoms valstybės narės įstaigoms ir jokiomis vidaus teisės nuostatomis, įskaitant Konstitucijos nuostatas, negalima to išvengti; smerkia visas pastangas pakenkti šiam principui;

16. ragina Lenkijos ministrą pirmininką nekvestionuoti ES teisės viršenybės nacionalinės teisės atžvilgiu ir atsiimti savo pasiūlymą peržiūrėti tam tikrų ES sutarčių konstitucingumą, nagrinėjamą neteisėtame „Konstituciniame Teisme“;

17. ragina generalinį prokurorą atsiimti savo pasiūlymą dėl Europos žmogaus teisių konvencijos 6 straipsnio, nagrinėjamą neteisėtame „Konstituciniame Teisme“;

18. ragina Komisiją toliau stebėti visas jau nustatytas problemas ir prašo nustatyti laikinąsias apsaugos priemones visais atvejais, kai ESTT perduodamos su teismais susijusios bylos, ir prašyti skirti finansines nuobaudas tais atvejais, kai nesilaikoma ESTT sprendimų;

Tolesnis teisinės valstybės principo taikymo padėties Lenkijoje įvertinimas

19. apgailestauja dėl pažangos nebuvimo ir teisinės valstybės principo taikymo padėties pablogėjimo Lenkijoje po 2020 m. rugsėjo 17 d. rezoliucijos ir dėl to, kad Lenkijos vyriausybė neatsižvelgė į toje rezoliucijoje pateiktas rekomendacijas; pakartoja tas rekomendacijas;

20. atkreipia dėmesį į tai, kad Lenkija ir kitos valstybės narės, turinčios sieną su Baltarusija, yra paskelbusios nepaprastąją padėtį; susirūpinęs atkreipia dėmesį į humanitarinę padėtį prie sienos ir smerkia Baltarusijos valdžios institucijų bandymą išnaudoti migrantus, įskaitant prieglobsčio prašytojus, kaip politinį įrankį ir hibridinę grėsmę prieš Lenkiją ir kitas valstybes nares reaguojant į tai, kad jos remia Baltarusijos demokratinę opoziciją; prašo vieningo ES atsako, kad ši situacija išsispręstų; ragina Lenkijos ir kitų paveiktų valstybių narių valdžios institucijas užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi, taip pat nepaprastosios padėties metu, ES prieglobsčio bei grąžinimo teisės ir tarptautinės žmogaus teisių teisės, įskaitant galimybę gauti prieglobstį ir galimybę žiniasklaidai ir pilietinės visuomenės organizacijoms patekti prie sienos, ir atsižvelgti į JT vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro biuro (UNHCR) ir Europos Tarybos organų rekomendacijas; ragina Komisiją, kaip Sutarčių sergėtoją, užtikrinti atitinkamos ES teisės laikymąsi; ragina kitas valstybes nares demonstruoti solidarumą ir teikti pagalbą paveiktoms valstybėms narėms, įskaitant prieglobsčio prašytojų perkėlimą;

21. pakartoja rezoliucijose išreikštą susirūpinimą dėl bandymų kriminalizuoti lytinio švietimo sklaidą Lenkijoje ir atkakliai tvirtina, kad pagal amžių tinkamas ir įrodymais pagrįstas išsamus švietimas seksualumo ir santykių klausimais yra būtinas, kad jauni žmonės įgytų įgūdžių kurti sveikus, lygius, vertingus ir saugius santykius be diskriminacijos, prievartos ir smurto;

([25]) 2017 m. gruodžio 11 d. Nuomonė Nr. 892/2017.

22. nerimauja dėl siūlomų Švietimo įstatymo ir tam tikrų kitų aktų pakeitimų projekto, taip pat dėl 2021 m. rugsėjo 1 d. priimtų Pedagogų priežiūros reglamento pakeitimų ([26]), kuriais būtų apribotas švietimo savarankiškumas vietos valdžios įgaliojimus perduodant centrinėms valdžios institucijoms, kontroliuojant mokyklų vadovus ir sugriežtinant mokykliniame ugdyme dalyvaujančių NVO priežiūrą;

23. pakartoja, kad yra labai susirūpinęs dėl išpuolių prieš moterų teises Lenkijoje, visų pirma dėl pablogėjusios padėties, susijusios su moterų lytine ir reprodukcine sveikata bei teisėmis, neteisėtam „Konstituciniam Teismui“ priėmus sprendimą, kuris buvo paskelbtas Oficialiajame leidinyje (*Dziennik Ustaw*) 2021 m. sausio 27 d.;

24. palankiai vertina naujojo Lenkijos žmogaus teisių komisaro skyrimą 2021 m. liepos mėn. jo pirmtakui baigus kadenciją 2020 m. rugsėjo mėn.;

25. yra susirūpinęs dėl to, kad nuo 2018 m. gruodžio mėn. Taryba surengė tik vieną klausymą pagal 7 straipsnio 1 dalį dėl teisinės valstybės principo taikymo padėties Lenkijoje; ragina Tarybą pateikti konkrečias Lenkijai skirtas rekomendacijas, kaip numatyta ES sutarties 7 straipsnio 1 dalyje, ir nustatyti tų rekomendacijų įgyvendinimo terminus; ragina Tarybai pirmininkaujančią ir pirmininkausiančią valstybes nares į Tarybos darbotvarkes ir toliau įtraukti klausymus dėl Lenkijos; yra susirūpinęs dėl kelių iš eilės Tarybai pirmininkaujančių valstybių narių požiūrio joms nebeatsiskaitant atitinkamiems Europos Parlamento komitetams dėl procedūrų pagal 7 straipsnio 1 dalį ir ragina Tarybą kuo greičiau tai padaryti;

26. pakartoja savo raginimą Tarybai ir Komisijai išplėsti klausymų pagal ES sutarties 7 straipsnio 1 dalį taikymo sritį, kad ji aprėptų ir klausimus, susijusius su pagrindinėmis teisėmis ir demokratija, ir įtraukti naujus pokyčius ir vertinti teismų nepriklausomumo, saviraiškos laisvės, įskaitant žiniasklaidos laisvę, menų ir mokslo laisvės, asociacijų laisvės bei teisės į vienodą požiūrį pažeidimų riziką, kaip prašo Europos Parlamentas;

27. palankiai vertina Komisijos veiksmus, susijusius su „zonomis be LGBT ideologijos“, kurias paskelbė kai kurios Lenkijos vietos ir regioninės valdžios institucijos, ir jų nesuderinamumu su ES vertybėmis ir nediskriminavimo svarba įgyvendinant Europos struktūrinius ir investicijų fondus; ragina Komisiją pažeidimo nagrinėjimo procedūrose panaudoti visus teisinius pagrindus; ragina valstybių narių nacionalines, vietos ir regionines valdžios institucijas nutraukti bet kokį bendradarbiavimą su Lenkijos valdžios institucijomis, paskelbusiomis „zonas be LGBT ideologijos“; ragina Komisiją toliau atmesti prašymus dėl ES finansavimo, kurias pateikia tokias rezoliucijas priėmusios valdžios institucijos, ir apsvarstyti būdus užtikrinti galutinių naudos gavėjų apsaugą bei jų darbo tęstinumą, be kita ko, svarstant regioninių valdžios institucijų alternatyvas, pavyzdžiui, skiriant lėšas tiesiogiai pilietinės visuomenės organizacijoms, kurių veikla priklauso nuo ES finansavimo;

28. griežtai smerkia tai, kad SLAPP naudojami ir prieš aktyvistus, kurie priešinasi ir informuoja visuomenę apie rezoliucijas dėl laisvės nuo vadinamosios LGBTI ideologijos ir „regioninių šeimos teisių chartijų“;

29. pakartoja savo poziciją dėl Teisinės valstybės sąlygų reglamento, kuris įsigaliojo 2021 m. sausio 1 d. ir kuris visas tiesiogiai taikomas Europos Sąjungoje ir visose jos valstybėse narėse visoms ES biudžeto lėšoms, įskaitant nuo to laiko pagal ES ekonomikos gaivinimo priemonę skirtus išteklius;

30. primena, kad Teisinės valstybės sąlygų reglamente nustatyta aiški teisinės valstybės apibrėžtis, kuri turi būti suprantama atsižvelgiant į kitas Sąjungos vertybes, įskaitant pagrindines teises ir nediskriminavimą; reiškia nusivylimą dėl Komisijos atsakymo Europos Parlamentui 2021 m. rugpjūčio 23 d. rašte; ragina Komisiją nedelsiant pradėti Lenkijai Teisinės valstybės sąlygų reglamento 6 straipsnio 1 dalyje numatytą procedūrą;

31. reiškia didelį susirūpinimą dėl Lenkijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano projekto atitikties 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentui (ES) 2021/241 ([27]), kuriuo nustatoma ekonomikos

([26]) Dz.U. 2021 poz. 1618.
([27]) OL L 57, 2021 2 18, p. 17.

gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė, ir Chartijai; ragina Komisiją ir tarybą išsamiai analizuoti kiekvieną Lenkijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano projekte aprašytą priemonę ir patvirtinti planą tik jeigu bus nustatyta, kad Lenkijos valdžios institucijos įvykdė visus ESTT sprendimus, visų pirma susijusius su teismų nepriklausomumu, ir kad ilgainiui nebūtų taip, jog ES biudžeto lėšomis bus aktyviai prisidedama prie pagrindinių teisių pažeidimų Lenkijoje;

o

o o

32. paveda Pirmininkui perduoti šią rezoliuciją valstybių narių vyriausybėms ir parlamentams, Tarybai, Komisijai, Regionų komitetui ir Europos Tarybai.